

Proceduren for udpegelse af Regionsudvalgets medlemmer

Medlemsstaternes indstillingsprocedurer

RESUMÉ

Blandt målene i præamblen til Traktaten om Den Europæiske Union hedder det, at der tilstræbes "en stadig snævrere sammenslutning mellem de europæiske folk, i hvilken beslutningerne træffes så nært på borgerne som muligt".

Oprettelsen af Regionsudvalget (RU) i Maastrichttraktaten i 1992 sker således i en institutionel ramme, der sigter på at garantere en reel regional og lokal deltagelse i beslutningsprocessen i EU.

Proceduren for udpegelse af medlemmerne af Regionsudvalget som repræsentativt organ for de forskellige regionale og lokale myndigheder har afgørende betydning for dets funktionsmåde.

EU-landenes forskellige procedurer for udpegelse af ordinære medlemmer og suppleanter til Regionsudvalget afspejler de politiske og territoriale systemers mangfoldighed i Europa. Udvidelsen af EU til 27 medlemsstater har blot styrket den kendsgerning.

Der er således tale om to forskellige scenarier. På den ene side er der landene med føderale eller stærke regionalpolitiske systemer som Tyskland, Østrig, Spanien eller Italien, hvor regionernes repræsentative rolle er klart formuleret i de juridiske tekster. Disse landes de nationale delegationer i RU består hovedsagelig af regionale repræsentanter, mens de lokale kun er marginalt repræsenteret. På den anden side består delegationerne i de lande, hvor der ikke eksisterer regionale systemer eller hvor disse er svagere, især eller tilmed udelukkende af lokale repræsentanter (Portugal, Grækenland, Estland, Letland, Cypern, Sverige, Luxembourg osv.).

Trods de forskellige udpegelsesprocedurer, som gælder for hver national delegation, er det nødvendigt at understrege, hvor stor en rolle sammenslutningerne af regionale og lokale myndigheder spiller i udpegelsesprocessen. Faktisk er det i et flertal af medlemsstaterne og mere specifikt i de nye delegationer disse sammenslutninger af regionale eller lokale myndigheder, som har til opgave at udarbejde lister over kandidater, som de dernæst overdrager til de nationale regeringer, som træffer den endelige afgørelse. Selv om de nationale regeringers politiske lydighed over for deres subnationale enheder varierer fra stat til stat, forekommer det sjældent, at de lister, sammenslutningerne forslår, bliver revideret. Næsten alle nationale regeringer accepterer således den fremlagte liste over kandidater, og vedtager den uden ændringer, før den videresendes til Ministerrådet.

Fra og med artikel 198 A i Maastrichttraktaten til de seneste ændringer indført med Lissabontraktaten undertegnet den 13. december 2007, som for tiden er under ratifikation i EU-medlemsstaterne, har bestemmelserne vedrørende sammensætningen og udnævnelsen af medlemmerne af Regionsudvalget undergået flere ændringer¹.

Navnlig har Regionsudvalget selv flere gange givet fremsat præcise krav vedrørende dets sammensætning, herunder især kravet om, at dets medlemmer skal have et valgmandat eller være politisk ansvarlige over for en demokratisk valgt forsamling, samt vedrørende tilpasningen af medlemmernes mandatperiode til Europa-Parlamentets mandatperiode (5 år i stedet for 4)².

Selv om der i Amsterdamtraktaten skete fremskridt inden for Regionsudvalgets kompetenceområder, navnlig via udvidelsen af dets rådgivende beføjelser, var det først i Nicetraktaten, at der blev taget hensyn til udvalgets ønsker vedrørende udpegelsen af medlemmerne. Efter Nicetraktatens ikrafttræden den 1. februar 2003 bør Regionsudvalgets medlemmer og suppleanter være direkte valgte eller politisk ansvarlige over for en direkte valgt forsamling. Ikke desto mindre bør man understrege, at siden Regionsudvalgets oprettelse har hovedparten af de nationale delegationer med nogle få undtagelser taget hensyn til dette princip om demokratisk legitimitet.

Når først traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde efter ændringerne indført med Lissabontraktaten³ endelig er trådt i kraft, vil de nye bestemmelser om sammensætningen af Regionsudvalget og udpegelsen af medlemmerne have følgende ordlyd:

Sjette del "Institutionelle og finansielle bestemmelser" - Afsnit I "Bestemmelser vedrørende institutionerne" – Kapitel 3 "Unionens rådgivende organer", ny artikel 300, stk. 1, 3, 4 og 5 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (fælles bestemmelse for Regionsudvalget og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg),

"1. "Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen bistås af et Økonomisk og Socialt Udvalg og et Regionsudvalg med rådgivende funktioner.

[...]

3. Regionsudvalget består af repræsentanter for regionale og lokale myndigheder, der enten skal være valgt til en regional eller lokal myndighed eller være politisk ansvarlige over for en valgt forsamling.

¹ En oversigt over ændringerne af bestemmelserne om proceduren for udpegelse af medlemmer af Regionsudvalget siden artikel 198 A i Maastrichttraktaten er opført i bilag II.

² Bilag III og IV.

³ Den konsoliderede version af TEUF, EUT 2008/C115/01, 51. år, 9. maj 2008.

4. Det Økonomiske og Sociale Udvalgs og Regionsudvalgets medlemmer må ikke være bundet af nogen instruktion. De udfører deres hverv i fuldkommen uafhængighed og i Unionens almene interesse.
5. Reglerne i stk. 2 og 3 om karakteren af udvalgenes sammensætning revideres med jævne mellemrum af Rådet for at tage hensyn til den økonomiske, sociale og demografiske udvikling i Unionen. Rådet vedtager på forslag af Kommissionen afgørelser herom."

Sjette del "Institutionelle og finansielle bestemmelser" – Afsnit I "Institutionelle bestemmelser" – Kapitel 3 "Unionens rådgivende organer" - 2. Afdeling "Regionsudvalget", ny artikel 305 i traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) (tidl. artikel 263, stk. 2, 3 og 4, TEF)

"Antallet af medlemmer i Regionsudvalget må ikke overstige 350.

Rådet, der træffer afgørelse med enstemmighed på forslag af Kommissionen, vedtager en afgørelse om udvalgets sammensætning.

Udvalgets medlemmer samt et tilsvarende antal suppleanter beskikkes for fem år. Genbeskikkelse kan finde sted. Rådet vedtager den liste over medlemmer og suppleanter, der er udarbejdet efter indstilling fra hver enkelt medlemsstat. Ved udløbet af det i artikel 300, stk. 3, omhandlede mandat, som kvalificerede de pågældende til indstillingen, ophører deres mandat i udvalget automatisk, og der beskikkes efter samme fremgangsmåde en efterfølger for den resterende del af mandatperioden. Et medlem af udvalget kan ikke samtidig være medlem af Europa-Parlamentet."

Det er nyttigt at understrege, at fordelingen af medlemmer af Regionsudvalget efter ændringerne indført i Lissabontraktaten, så snart traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde er trådt i kraft, ikke længere optræder i traktatteksten, men at det påhviler Rådet at træffe afgørelse om udvalgets sammensætning⁴.

4

Efter ændringerne i artikel 15, kapitel 5, afsnit I, i EU-Tiltrædelsesakten for Tjekkiet, Estland, Cypern, Letland, Litauen, Ungarn, Malta, Polen, Slovenien og Slovakiet og i artikel 13 i EU-tiltrædelsesakten for Bulgarien og Rumænien er fordelingen mellem medlemsstaterne af pladser i Regionsudvalget følgende: Belgien – 12; Tjekkiet – 12; Danmark – 9; Tyskland - 24; Estland - 7; Grækenland - 12; Spanien - 21; Frankrig - 24; Irland - 9; Italien - 24; Cypern - 6; Letland - 7; Litauen – 9; Luxembourg – 6; Ungarn – 12; Malta – 5; Nederlandene - 12; Østrig - 12; Polen – 21; Portugal - 12; Slovenien – 7; Slovakiet – 9; Finland – 9; Sverige – 12; Det Forenede Kongerige - 24; Bulgarien - 12; Rumænien – 15. Se ligeledes artikel 263 i den konsoliderede version af Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (Bilag II).

Generelt er der to kriterier, som alle lande har taget hensyn til i processen, nemlig den politiske og den geografiske og territoriale balance. Disse to kriterier er vigtige for at opnå en god repræsentativitet af de lokale og regionale myndigheder i Regionsudvalget. Det er ligeledes vigtigt at bemærke, at flere og flere af Regionsudvalgets delegationer har lige repræsentation af mænd og kvinder blandt udpegelseskriterierne.

Studien består af faktablade om alle 27 medlemsstater af Den Europæiske Union. Hvert kapitel omhandler et land og er inddelt i tre afsnit:

- 1) fordelingen af pladser (landets delegation, ordinære medlemmer og suppleanter)
- 2) retsgrundlag
- 3) udpegelsesprocedure.

I afsnittet "Retsgrundlag" bør det bemærkes, at flere lande udpeger deres medlemmer på grundlag af retsgrundlaget i artikel 263 i EF-traktaten. Dette gælder Frankrig, Nederlandene, Luxembourg, Grækenland, Cypern, Danmark, Estland, Ungarn, Malta, Tjekkiet, Det Forenede Kongerige og Sverige. Visse lande som Finland og Slovakiet anfører intet EU- eller nationalt retsgrundlag for udpegelsen af deres medlemmer, og andre lande bruger bekendtgørelser fra ministerier, dekretter fra indenrigsministeriet, juridiske responsa eller afgørelser som grundlag.

Præsentationen af de 27 EU-medlemsstaters forskellige procedurer for udpegelse af medlemmerne af Regionsudvalget i denne studie er ajourført i juni 2007*.

* Studien foreligger på FR. Den udkommer også på EN, men på grund af dens størrelse påtænkes det for tiden ikke at oversætte den til de andre EU-sprog.

Yderligere oplysninger: Studies@cor.europa.eu

Regionsudvalget, Direktoratet for Rådgivende Funktioner, Researchafdelingen.